O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Agrobiotexnologiyalar va oziq- ovqat xavfsizligi instituti

Ro‘yxatga olindi: № 60811000 2024 yil “29” 30		**“TASDIQLAYMAN”** SamDU rektori: _____ R.I.Xalmuradov 2024 yil “__” _____

KAM TARQALGAN VA NOAN’ANAVIY SABZAVOT EKINLARINI YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI FAN DASTURI

Bilim sohasi:	800000 –Qishloq, o‘rmon baliq xo‘jaligi va veterenariya
Ta’lim sohasi:	810000 – Qishloq xo‘jaligi
Ta’lim yo‘nalishi:	60811000 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik

Fan/modul kodi KTNSEYET1708	O‘quv yili 2027-2028	Semestr 7	ECTS – Kreditlar 8
Fan/modul turi Majburiy	Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 6

	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Umumiy (soat)
	Kam tarqalgan va noan’anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi	82	98	180

	Fanning maqsadi (FM)
	I. FANNING MAZMUNI
FM1	**Fanni o’qitishdan maqsad** - Kam tarqalgan sabzavotlarni oziqaviy xamda dorivorlik xususiyatlarini o‘rgatish ularni yetishtirishni ahamiyati, ahvoli, kam tarqalgan sabzavotlarni morfo-biologik xususiyatlari, respublikamizda rayonlashtirilgan navlar tavsifi, ularni ekiladigan turlarini va hosildorligini usullarini o‘rgatish, ilmiy asoslangan progressiv texnologik tadbirlarni ko‘llash va bozor iqtisodiyoti sharoitida raqobatbardosh mahsulot yetishtirishni tashkil etish to‘g‘risidagi bilimlarni oshirish **Fanning vazifalari:** dala sharoitida sabzavotlar yetishtirishning ilg‘or texnologiyalari to‘g‘risida, sabzavotlarni ishlatilishi, tashqi muhit omillariga ko‘ra guruhlarga ajratish, ko‘paytirish usullarini o‘rganish;

	Fan mazmuni
	II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)
	II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:
	Mashg‘ulotlar shakli: ma’ruza (M)
	7-semestr uchun ajratilgan ma’ruza
M1	**Kirish. Fanga kirish. Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining oziq-ovqatdagi ahamiyati.** Sabzavotlarning xalq xo‘jaligidagi ahamiyati va sabzavotchilikning qishloq xo‘jaligidagi o‘rni, hozirgi holati. Respublikamizda sabzavotchilikni rivojlantirish borasida olib borilayotgan ishlar, qabul qilinayotgan qarorlar va qonunlar. Sabzavotlarning yangi turlarini ko‘paytirish va yetishtirilayotgan mahsulotlar salmog‘ini oshirish choralari.
M2	**Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining botanik oilasi, kelib chiqishi va tarqalish hududlari.** Sabzavotlarning quvvat berish xususiyatlari va oziq-ovqat sifatida ishlatish ahamiyati. Sabzavot mahsulotlari quruq moddasining asosiy qismini uglevodlar tashkil etishi, kraxmalni oziq-ovqat modda xizmatini o‘tashi. Sabzavotlar tarkibidagi turli-xildagi moddalarni inson organizmidagi o‘rni va shifobaxshlik xususiyatlari. Sabzaotlar inson organizmini eng zarur vitaminlar bilan ta’minlash manbai ekanligi.
M3	**Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining tashki muhit omillariga munosabatlari.** Sabzavotlar hayotiy davri davomida tashqi muxit omillari ta’sirida bo‘lishi. Ekologik omillarni to‘rt guruhga bo‘linishi. Ekologik omillarni o‘simlikka mustaqil va ikkinchi omil yordamida ta’sir etishi. Sabzaot o‘simliklarini tashqi muhit omiliga munosabatini ko‘rsatuvchi belgilariga bo‘linishi. Sabzavotlarni tashqi muhit omillariga, tashqi muhit omillarini sabzavotlar talabiga muvofiqlashtirish. Sabzavotlarni respublika iqlim sharoitiga ko‘ra mintaqalashtirish. Sabzavotlarni o‘sish va rivojlanish bosqichlarida haroratga turlicha munosabatda bo‘lishlari va haroratni o‘simlik talabi bo‘yicha sozlash usullari.
M4	**Kam tarqalgan karam turlarining biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi** Sabzavotlarni o‘sish va rivojlanish bosqichlarida yorug‘likka munosabati va uni sozlash usullari. Fotoperiodizm. Quyosh radiyatsiyasi tarkibidagi nurlarni o‘simlikka turlicha ta’sir etishi. Turli-xil sabzavotlarni o‘sish va rivojlanish davrida yorug‘lik tarkibidagi nurlarni o‘zlashtirishi. Sabzavotlarni yorug‘ kunni uzun qisqaligiga ko‘ra guruhlarga bo‘linishi. Sabzavotlarning o‘sish va rivojlanish bosqichlarida tuproq va havo namligiga munosabati va uni sozlash usullari. Barcha sabzavotlarni hosil to‘plash va hosili etilish davrida tuproq namligiga o‘ta talabchan bo‘lish sabablari. Tuproq namligini me’yoridan ortiq bo‘lishini hosil sifatiga salbiy ta’sir etish sabablari.
M5	**Kam tarqalgan brokkoli va bryussel karam biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi** Brokkoli va bryussel karam o‘sib va rivojlanishi hamda rivojlanish bosqichlarida tuproq va havo namligiga munosabati va uni sozlash usullari. Barcha sabzavotlarni hosil to‘plash va hosili etilish davrida tuproq namligiga o‘ta talabchan bo‘lish sabablari. Tuproq namligini me’yoridan ortiq bo‘lishini hosil sifatiga salbiy ta’sir etish sabablari.
M6	**Kam tarqalgan Sarsabil (sparja) biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi** Sarsabilning respublikamizda o‘sib va rivojlanishi hamda rivojlanish bosqichlarida tuproq va havo namligiga munosabati va uni sozlash usullari. Barcha sabzavotlarni hosil to‘plash va hosili etilish davrida tuproq namligiga o‘ta talabchan bo‘lish sabablari. Tuproq namligini me’yoridan ortiq bo‘lishini hosil sifatiga salbiy ta’sir etish sabablari.
M7	**Kam tarqalgan ko‘kat sabzavotlarining turlari, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.** Sabzavotlarni almashlab ekishning ahamiyati, xususiyati, almashlab ekish sxemasi va ekinlarni almashlab ekishdagi o‘rni. Sabzavotlarni ekish muddatlari va sabzavotlarni turlariga ko‘ra kelib chiqan holda joylashtirish. Ertagi sabzavotlarni nishabi janubga, kechki sabzavotlarni nishabi shimolga yo‘nalgan tekisliklarida etishtirish. Sabzavotlarni turlariga ko‘ra yer osti suvini yuza yoki chuqur joylanishiga ko‘ra joylashtirish. Almashlab ekishni sabzavotchilikdagi ahamiyati va almashlab ekish turlari. Shahar va tuman markazlariga yaqin joylashgan yerlarda shu sharoitga mos sabzavotlarni yetishtirish. Takroriy ekinni ekishdan maqsad va takroriy ekin ekish turlari

M8	**Kam tarqalgan patisson va sabzavot qovoqchalari biologiyasi hamda yetishtirish texnologiyasi.** Sabzavot ekinlarida yuqori va sifatli hosil olishda sabzavotlarni pishib yetilish muddatiga ko'ra turli muddatlarda ekilish sabablari. Sabzavotlar navlarini tashqi muhit omillariga moslashtirib o'stirish. Sabzavotlarni ekish muddatlarini ularning biologik xususiyatlariga mos holda ekish. Sabzavot ekinlarini marfologik tuzilishi va hosilni qaysi qismidan berishiga ko'ra ekish sxemasi va oziqlanish maydonini to'g'ri tanlash usullari. Sabzavotlarni suv bilan ta'minlashda sug'orish usullari hamda ularni nam bilan ta'minlash. Sabzavotlar o'suv davrida qo'laniladigan chora tadbirlar-qatqaloqqa, begona o'tlarga va kasallik va zararkunandalarga qarshi kurash hamda qattor orasiga ishlov berish va sug'orish.
M9	**Kam tarqalgan piyozli sabzavotlar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.** Erta muddatda kartoshka yetishtirishdan maqsad. Ertagi kartoshka uchun erni va urug'larni ekishga tayyorlash. Erta muddatda ekiladigan kartoshka navlarini tanlash. Erta muddatda ekilgan kartoshka egatlari ustini turli hildagi materiallar bilan mulchalash, qatqaloqa qarshi kurashish. Nihollar hosil bo'lganidan so'ng parvarishlashning o'ziga hos xususiyatlari. Ertagi kartoshkani sug'orish va sug'orishlar muddatini nihollarni rivojlanish bosqichiga ko'ra taqsimlash. Kasallik va zararkunandalarga qarshi kurashish.
M10	**Kam tarqalgan dukkakli sabzavotlardan sabzavot soyasining "Ilhom", "Universal", va "Sultan" navlarini biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.** Sho'rlangan erlarda kartoshka yetishtirish uchun yerni ekishga tayyorlashning o'ziga hos xususiyatlari va shu yerlarda o'stirish uchun kartoshka navlarini tanlash. Urug'lik tuganaklarni shu sharoitda yetishtirilgan hosildan olish. Urug'lik tuganaklarni ekish oldidan natriy xlor tuzi eritmasida ishlov berish. Kartoshka o'suv davrida qator orasiga tez-tez ishlov berish va sho'rlanmagan yerlarda yetishtirilayotgan kartoshkalarga nisbatan sug'orish sonini ko'paytirish va qattor oralarini muntazam ravishda yumshoq holda saqlash. Yer sho'rini tabii holda ko'tarilishi oldini olish uchun tegishli tadbirlarni o'tkazish.
M11	**Kam tarqalgan ildiztuganakli sabzavotlar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.** Karam turlari va navlarini farqlari, kimyoviy tarkibi, issiqlik, namlik, tuproq va havo oziqasiga munosabati hamda ularni sozlash usullari. Karamni almashlab ekishdagi o'rni, o'tmishdosh ekinlarga munosabati, ekish muddati, tuproq oziqasiga talabchanligi, ekish sxemalari va qalinligi. Kasallik va zararkunandalariga qarshi kurashish choralari. Oqbosh va gulkaramni ertagi, kechki va o'rtagi muddatlarda yetishtirish hamda urug'idan etishtirish texnologiyasining o'ziga xos xususiyatlari
M12	**Noan'anaviy universal o'simliklardan topinambur o'simligining biologiyasi, qimmatli xo'jalik belgalari, yetishtirish texnologiyasi va navlari.** Bodring va sabzavot qovoqchalari biologik xususiyatlari, rayonlashtirilgan navlari tasnifi, ekish muddatlari va sxemalari. Bodringni jadal texnologiya asosida yetishtirish va hosilini yig'ishtirishning o'ziga xos xususiyatlari. Bodring va sabzavotlar qovoqchalarini o'tmishdosh ekinlarga munosabati, yerni ekishga tayyorlash, ekish muddatlari, urug'ni ekishga tayyorlash, ekish, qatorlar orasiga ishlov berish, kasallik va zararkunandalariga qarshi kurash, oziqlantirish va sug'orish tartiboti.
M13	**Artishok, bamiya va shirin makkajo'horining biologik xususiyatlari, tarqalish areali va iqtisodiyotda tutgan o'rni.** Piyozli sabzavotlar turlari ahamiyati biologik xususiyatlari, kelib chiqishi, tarqalishi, iste'moldagi va oziq-ovqat sanoatidagi ahamiyati, shifobaxshlik xususiyatlari. Rayonlashtirilgan navlari tasnifi. Piyozni almashlab ekishdagi o'rni, o'tmishdosh ekinlarga munosabatlar. Ekish me'yori, sxemasi, chuqurligi va muddatlari. Qatqaloqqa qarshi kurash, mulchalash, o'toq qilish va yaganalash. Begona o'tlarga qarshi gerbitsidlar qo'llash. Kasallik va zararkunandalariga qarshi kurashish, qator orasiga ishlov berish, sug'orishni to'g'ri taqsimlash. Sarimsoq yetishtirish texnologiyasining o'ziga xos xususiyatlari.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar: Amaliy (A) Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.

7-semestr uchun ajratilgan amaliy mashg'ulot

A1	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining turlari va oilalari bilan tanishish.
A2	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining iste'mol organlari bo'yicha guruhlash.
A3	Kam tarqalgan piyoz turlari va ularning asosiy morfologik belgilari bilan tanishish..
A4	Kam tarqalgan karam turlari, ularnig tuzilishi, asosiy morfologik belgilari
A5	O'zbekiston Respublikasi xududida ekishga tavsiya etilgan va rayonlashtirilgan kam tarqalgan karam navlari bilan tanishish..
A6	Kam tarqalgan ko'kat sabzavotlarining turlari, ularning morfologik belgilari bo'yicha ajratish..
A7	Kam tarqalgan ko'kat sabzavotlarining urug'larining morfologik tuzilishi, ekish me'yori va ko'chat sonini aniqlash.
A8	O'zbekiston Respublikasi xududida ekishga tavsiya etilgan va rayonlashtirilgan kam tarqalgan ko'kat sabzavotlarining navlari bilan tanishish.
A9	Qovoqdoshlar oilasiga mansub kam tarqalgan sabzavot turlari va ularning urug'lari bilan tanishish.
A10	Kam tarqalgan patisson va sabzavot qavoqchalarining urug'lari bilan tanishish, urug'lik sifatini aniqlash.
A11	O'zbekiston Respublikasi xududida ekishga tavsiya etilgan va rayonlashtirilgan kam tarqalgan patisson va sabzavot qavoqchalari navlarining morfologik belgilari bilan tanishish.
A12	Kam tarqalgan piyozli sabzavotlarning morfologik belgilari bilan tanishish.
A13	O'zbekiston Respublikasi xududida ekishga tavsiya etilgan va rayonlashtirilgan kam tarqalgan piyozli sabzavotlar navlarining qimmatli xo'jalik belgilari bilan tanishish.
A14	Kam tarqalgan dukkakli sabzavotlardan sabzavot soyasining "Ilhom", "Universal", va "Sultan" navlarining qimmatli xo'jalik belgilari bilan tanishish.

A15	Kam tarqalgan dukkakli sabzavotlardan sabzavot moshini "Zilola", "Durdona", "Marjon", "Turon" va boshqa navlarning urug'lari bilan tanishish
A16	O'zbekiston Respublikasi xududida ekishga tavsiya etilgan kam tarqalgan dukkakli sabzavotlarining turlari bilan tanishish.
A17	Kam tarqalgan ko'kat sabzavotlarini to'qson bosti muddatlarida etishtirishda ekish me'yori va ko'chat qalinligini aniqlash.
A18	Batat o'simligining ko'chatlarini issiqxona sharoitida etishtirish, 1 ga maydon uchun zarur bo'lgan ko'chat sonini va batat tuganaklarini aniqlash.
A19	Kam tarqalgan ildiz mevali sabzavot ekinlarining oziqlanish maydonini aniqlash.
A20	Noan'anaviy topinambur o'simligining poyasi, bargi va tuganaklarining tuzilishi va rayonlashtirilgan navlari bilan tanishish.
A21	Topinambur etishtirishda ekish me'yori, ko'chat qalinliligi aniqlash, etishtirish agrotex kartasini ishlab chiqish.
A22	Artishok, bamiya va shirin makkajo'hori o'simliklarining poyasi, urug'lari va boshqa asosiy morfologik belgilari bilan tanishish.
A23	Artishok, bamiya va shirin makkajo'horining O'zbekiston Respublikasi xududida ekishga tavsiya etilgan navlari bilan tanishish

IV. **Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar**

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

"Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarning kalendar tematik rejasi

№	**Mustaqil ta'lim mavzulari**
	7-semestr ajratilgan Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Kam tarqalgan sabzavot o'simliklarini ko'paytirish usullari.
2.	Bamiya o'simligining biologik xususiyatlari, morfologik belgilari, yetishtirish texnologiyasi va xalq xo'jaligidagi ahamiyati.
3.	Bamiyaning oziq-ovqatdagi o'rni va keng tarqalgan navlari
4.	Respublikamizda kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish imkoniyatlari
5.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining yetishtirilish sharoitlari
6.	Fizalisning asosiy biologik xususiyatlari, oziq-ovqatdagi o'rni va keng tarqalgan navlari
7.	Topinamburning sanoat ekini sifatida o'rni va istiqboli
8.	Topinamburning ozuqa ekini sifatida o'rni va istiqboli
9.	Topinamburning dorivor ekin sifatida o'rni va istiqboli
10.	Topinamburning O'zbekiston va jahonda ekin sifatidagi ko'rsatkichlari
11.	Sabzavot soyasi- oqsil manbai.
12.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yig'ish va saqlash texnologiyasi
13.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarining qayta ishlash texnologiyasi
14.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlari mahsulotlarining sifat ko'rsatkichlari
15.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlari mahsulotlarini saqlash va tashish usullari
16.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish iqtisodiy samaradorligi
17.	Respublikamiz xududida uchraydigan kam tarqalgan ko'kat sabzavotlar va ularning bugungi holati.
18.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasida zamonaviy usullar
19.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasida innovatsion yondashuvlar
20.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasida ekologik yondashuv
21.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasining kelajak istiqbollari
22.	Kam tarqalgan sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasida zamonaviy usullar

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan mavzularni normativ-huquqiy hujjatlar va o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish, ilmiy maqola, tezislar tayyorlash, amaliyotdagi mavjud muammolarni yechimini topish, fanning dolzarb muammolarini qamrab oluvchi loyihalar tayyorlash, o'rganilayotgan mavzu bo'yicha asosiy ilmiy adabiyotlarga annotasiya yozish kabi ko'rinishdagi ishlarni bajarish tavsiya etiladi.

3.	**V. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:** Sabzavotchilik o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida: Sabzavot ekinlarining o'sish va rivojlanishiga tashqi muhit omillarining ta'siri va boshqa sohalarda seleksiya usullarini qo'llanilishini **bilimlariga ega bo'ladi.** Sabzavot ekinlarning kelib chiqish makonlari, filogenezi va antogenezini, sabzavot ekinlarini tuproq sharoitiga ko'ra joylashtirish, almashlab ekish xususiyatlarini, sabzavot ekinlari urug'i va ko'chatlarini ekishga tayyorlash, kabi **ko'nikmalariga ega bo'lishadi.**
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • *munozara,* • *o'z-o'zini nazorat.* • "Aqliy hujum", • "Muammo"; • Krossvord • Annogrammalar • Ko'chma dars mashg'ulotlari
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar:

1. X.Ch.Bo'riyev, I.T.Ergashev, D.S.Normurodov, M.Aramov, B.M.Eshonqulov Sabzavot ekinlari seleksiyasi va urug'chiligi Darslik T.,–2022
2. Ostonaqulov T. E., Zuev V.I.va boshq.. "Sabzavotchilik". Toshkent. 2018 y. (darslik)
3. Xakimov R.A., Xakimov A.S., Toshmuhamedov A.A. Sabzavot va poliz ekinlari urug'chiligi. T., Toshkent Islom universiteti nashriyoti. 2003.
4. https://t.me/agrobank_100kitob

Qo'shimcha adabiyotlar

5. Sabzavot-poliz ekinlari, meva va uzumchilikni rivojlantirish va kompleks qayta ishlash Kengashi taqdim etgan 2004-2010 yillarda tarmoqli takomillashtirish Dasturi. Hay'at qarori. T., 2004.
6. O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jalik ekinlari Davlat Reyestriga 2007-2017 yillarda kiritilgan navlar navlar va duragaylarning tavsiyalari. Toshkent. 2017. – B. 314-333.
7. O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jalik ekinlari Davlat Reyestri. T., 2018.
8. Bo'riyev X.Ch., Dusmuratova S.I. Sabzavot ekinlari seleksiyasi va urug`chiligi. Ma'ruza matni.
9. Bo'riyev X.Ch., Dusmuratova S.I. urug`lar analizining xalqaro qoidalari. ToshDAU, 1999.
10. O Ergashev I.T. Sabzavot ekinlari seleksiyasi va urug`chiligi. Maruza matnlari. Samarkand.

www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat partoli
www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
www.referat.ru.
www.bgreenpeace.org/gening/
www. biology.online org
www. biologycornet.com
www.Ziyonet.uz
www.library:breeding of animals and crop plants
www.megasearch.biz
www.farming.co.uk
www.agronomy.org
www samdu.uz
www.agrar.uz
www.kitoblar.uz
www toshdau.uz

7.	Fan dasturi Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Kengashining 2024 yil "24" avgustdagidagi 1 -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: **M.A.Xayitov-** Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedra mudiri, dotsent. **Fan o'qituvchisi** - Meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedra assistenti U.A.Xoshimov
9.	**Taqrizchilar:** D.S.Normuradov - Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedrasi professori, q.x.f. doktori. **(93) 356.02.72** S.T.Sanaev – Samarqand Agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedrasi mudiri, professori, q.x.f. doktori. **(93) 297.00.22**

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais –Sh.T.Xoliqulov

Kafedra mudiri: **M.A.Xayitov**

Institut o'quv uslubiy kengash raisi: **Sh.A.Mamasov**

Institut direktori: **T.F.Rajabov**

Sh. Rashidov nomidagi SamDU O'quv ishlari bo'yicha 1-prorektor: **A. S. Soleyev**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti 60811800 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi talabalari Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fanidan tayyorlangan fan dasturi va sillabusiga

TAQRIZ

Fan dasturi va sillabusida talabalarning Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fani bo'yicha bilim va malakalarini egallashi, ko'nikmalarini shakllantirishiga qaratilgan mavzular qamrab olingan. Fan dasturi va sillabusda Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fanni o'qitishdan maqsad qishloq xo'jaligi ekinlari seleksiyasi va urug'chiligi fanining mohiyati, hozirgi taraqqiyoti bilan,seleksiya va urug'chilikning asosiy yo'nalishlari va muammolari bilan tanishtirish, yangi mahsuldor, kasallik va zararkunandalarga chidamli, asosiy qishloq xo'jaligi ekinlari nav va duragaylarini yaratish, ularning urug'larini yetishtirish, urug'larning nav va ekinboplik sifatlarini aniqlash, ulardan foydalanish usullarini o'rgatishdan iborat.

60811800 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi talabalari uchun Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fani 7-8 semestrlarda rejalashtirilgan bo'lib, unda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlari mavzulari fan dasturi asosida tuzilgan, mavzular ketma-ketligi bir-birini to'ldirib, fanning barcha bo'limlarini qamrab olgan. Mustaqil ta'lim mavzulariga alohida e'tibor berilgan bo'lib ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mavzularida keltirilgan mavzular mustaqil ta'lim mavzulariga kiritilmaganligi talabalarning mustaqil ta'limlarda o'zlari mustaqil ravishda ishlashga qaratilgan.

Bundan tashqari fan dasturi va sillabusida keltirib o'tilgan adabiyotlarning ro'yxati o'zlarining tarkibi jihatdan sillabusda keltirilgan mavzularni ma'ruza va amaliy mashg'ulot hamda mustaqil ta'lim mavzularini o'zlashtirishda amaliy yordam beradi.

Umuman olganda fan dasturi va sillabusi 60811800 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi talabalari uchun Qishloq xo'jaligi ekinlari urug'shunosligi fanidan tuzilgan bo'lib, oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan qo'yilgan barcha talablarga to'liq javob beradi va uni foydalanishlari uchun tavsiya etaman.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedrasi professori, q.x.f. doktori. **D.S.Normurodov**

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti 60811800 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi talabalari Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fanidan tayyorlangan fan dasturi va sillabusiga

TAQRIZ

Fan dasturi va sillabusida talabalarning Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fani bo'yicha bilim va malakalarini egallashi, ko'nikmalarini shakllantirishiga qaratilgan mavzular qamrab olingan. Fan dasturi va sillabusda Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fanni o'qitishdan maqsad qishloq xo'jaligi ekinlari seleksiyasi va urug'chiligi fanining mohiyati, hozirgi taraqqiyoti bilan,seleksiya va urug'chilikning asosiy yo'nalishlari va muammolari bilan tanishtirish, yangi mahsuldor, kasallik va zararkunandalarga chidamli, asosiy qishloq xo'jaligi ekinlari nav va duragaylarini yaratish, ularning urug'larini yetishtirish, urug'larning nav va ekinboplik sifatlarini aniqlash, ulardan foydalanish usullarini o'rgatishdan iborat.

60811800 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi talabalari uchun Kam tarqalgan va noan'anaviy sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi fani 7-8 semestrlarda rejalashtirilgan bo'lib, unda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlari mavzulari fan dasturi asosida tuzilgan, mavzular ketma-ketligi bir-birini to'ldirib, fanning barcha bo'limlarini qamrab olgan. Mustaqil ta'lim mavzulariga alohida e'tibor berilgan bo'lib ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mavzularida keltirilgan mavzular mustaqil ta'lim mavzulariga kiritilmaganligi talabalarning mustaqil ta'limlarda o'zlari mustaqil ravishda ishlashga qaratilgan.

Bundan tashqari fan dasturi va sillabusida keltirib o'tilgan adabiyotlarning ro'yxati o'zlarining tarkibi jihatdan sillabusda keltirilgan mavzularni ma'ruza va amaliy mashg'ulot hamda mustaqil ta'lim mavzularini o'zlashtirishda amaliy yordam beradi.

Umuman olganda fan dasturi va sillabusi 60811800 – Meva-sabzavotchilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi talabalari uchun Qishloq xo'jaligi ekinlari urug'shunosligi fanidan tuzilgan bo'lib, oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan qo'yilgan barcha talablarga to'liq javob beradi va uni foydalanishlari uchun tavsiya etaman.

Samarqand Agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedrasi mudiri, professori, q.x.f. doktori. **S.T.Sanaev**

DEVONXONA VA ARXIV